

Handelwijze van de neurochirurg was onzorgvuldig

Inspectie twijfelt in zaak-Tulleken

Twan van Venrooij

Het mediaoptreden van neurochirurg Kees Tulleken over de gezondheidstoestand van prins Johan Friso maakte veel los. Waarschijnlijk heeft hij zijn beroepsgeheim niet geschonden, maar een tuchtklacht tegen hem is niet uitgesloten. Of dat gebeurt is aan de Inspectie voor de Gezondheidszorg.

Heeft Tulleken het beroepsgeheim geschonden?

Cruciaal is hoe het gesprek tussen neurochirurg Kees Tulleken en zijn Oostenrijkse collega Claudius Thomé precies is verlopen. Pas als dat duidelijk is, kun je beoordelen of de Rotterdamse emeritus hoogleraar het medisch beroepsgeheim heeft geschonden of anderszins tuchtrechtelijk verwijtbaar heeft gehandeld. Heeft hij gezegd: 'Ik ben ook arts, mocht je vragen hebben dan ben ik bereid deze te beantwoorden?' Of was het slechts een amicaal gesprek?

In het eerste geval zou Tulleken het beroepsgeheim wel hebben doorbroken, stelt prof. Aart Hendriks, als jurist verbonden aan de KNMG.

'Daarmee bied je jezelf aan als arts-deskundige en dan geldt ook voor Tulleken het beroepsgeheim. Als hij enkel heeft gezegd: 'Kun je me iets meer over die patiënt vertellen?', dan heeft hij – oneerbiedig gezegd –

de Oostenrijkse arts Thomé uitgedaagd om zijn beroepsgeheim te schenden, maar heeft hij zelf geen beroepsgeheim omdat hij geen behandelrelatie heeft met de prins.'

Hendriks deelt daarmee het oordeel van zijn voorganger bij de KNMG, hoogleraar Johan Legemaate. Legemaate liet vorige week in Medisch Contact weten dat Tulleken het beroepsgeheim niet heeft geschonden indien zijn

vrouw, de NRC-journalist Jannetje Koelewijn, de informatie direct van Thomé heeft gekregen. Een afgeleid beroepsgeheim is niet van toepassing. Dit geldt uitsluitend voor niet-artsen die werken voor iemand met een beroepsgeheim, zoals doktersassistenten.

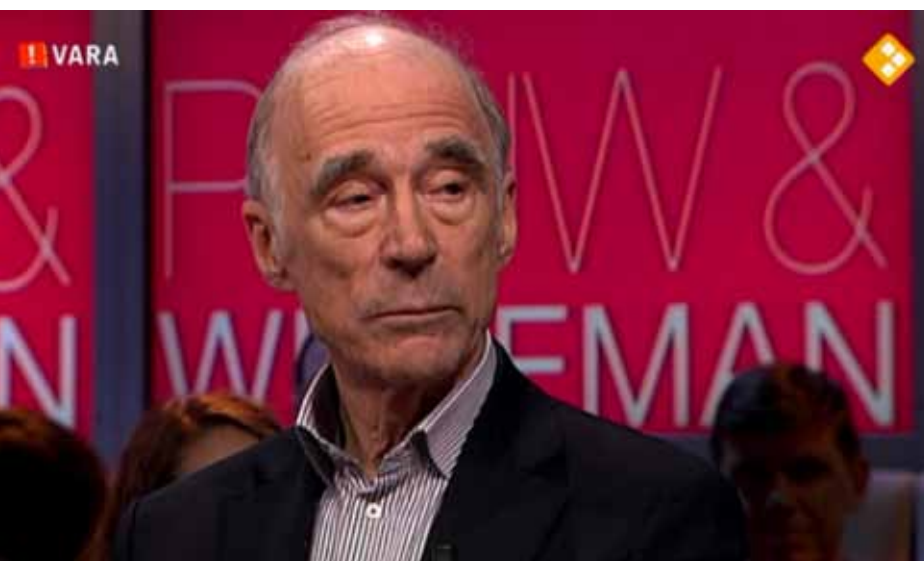
Heeft Tulleken dan niets verkeerd gedaan?

De neurochirurg handelde onzorgvuldig, stelt Hendriks. 'Je lokt iemand uit om een norm te schenden die voor artsen heel belangrijk is, en vervolgens werk je eraan mee dat deze privacygevoelige informatie publiekelijk bekend wordt. Dat is strikt genomen geen schending van het beroepsgeheim, maar het is ook geen handelwijze die je van een arts mag verwachten. Ook zonder volledig beroepsgeheim heb je als arts een zware morele plicht. Het belang van de patiënt staat voorop en dat belang mag je nooit schaden.'

Kan Tulleken worden aangeklaagd?

De acties van Tulleken kunnen mogelijk worden getoetst door het medisch tuchtcollège. Dat toetst niet zozeer of bijvoorbeeld het beroepsgeheim is geschonden, maar of er zorgvuldig is gehandeld. Voor de tuchtrechter is het overtreden van een wet niet het belangrijkste punt, legt Hendriks uit. 'Als je anderszins onzorgvuldig bent geweest, is misschien wat meer argumentatie nodig, maar zijn er wel sancties mogelijk.' Hendriks vindt dat Tulleken

Ook zonder volledig beroepsgeheim heb je als arts een zware morele plicht

Kees Tulleken, hier bij Pauw & Witteman, heeft met zijn optreden de discussie over het beroepsgeheim flink doen oplaaien.

beeld: VARA

met zijn handelen het vertrouwen in de medische stand heeft geschaad. 'De bevolking moet erop kunnen vertrouwen dat artsen zorgvuldig omgaan met patiëntgegevens en de privacy van patiënten. Dat vertrouwen heeft hij geschaad.' Er zijn twee gronden voor tuchtrechtelijke aansprakelijkheid. Ten eerste als hij onvoldoende zorgvuldig is geweest bij de uitvoering van werkzaamheden als arts en ten tweede als hij heeft gehandeld in strijd met een goede uitoefening van de gezondheidszorg. Het eerste is niet van toepassing omdat Tulleken geen behandelaar was. Wel is hem mogelijk te verwijten dat hij heeft gehandeld in strijd met een goede uitoefening van de gezondheidszorg. 'Vervolgens is de vraag of de tuchtrechter daarin meegaat', stelt Hendriks. 'Je zou je kunnen voorstellen dat deze concludeert dat de zaak niet ontvankelijk is omdat het in Oostenrijk speelt. Maar in de zogeheten Nepal-zaak heeft de rechter gezegd dat in Nederland ingeschreven artsen overal ter wereld arts zijn.'

Wie kan een klacht indienen?

Een klacht wordt pas ontvankelijk verklaard als deze wordt ingediend door een belanghebbende. Daardoor lijkt de beslissing over het aanklagen van Tulleken met name te liggen bij de Inspectie voor de Gezondheidszorg, als algemeen toezichthouder, aldus Hendriks. 'Er zijn niet veel andere personen of instanties aan te merken als belanghebbende. Zo is er waarschijnlijk geen werkgever meer omdat hij met emeritaat is. Om de koninklijke familie als rechtstreeks belanghebbende aan te merken, lijkt mij lastig. De prins was immers geen patiënt van Tulleken. Je kunt misschien aan-

voeren dat iemand wiens privacy is geschonden een belanghebbende is.

Daarnaast kunnen KNMG-leden via het eigen tuchtsysteem van de KNMG een kacht tegen hem indienen.'

Wanneer kan de inspectie een klacht indienen?

Een vermoeden van laakbaar gedrag is voldoende om een klacht in te dienen, vertelt dr. Anca Ansink, hoofdinspecteur Curatieve Gezondheidszorg van de Inspectie voor de Gezondheidszorg. 'Wel moet dit vermoeden gebaseerd zijn op onderzoek van de inspectie zelf. We doen dat niet op basis van geruchten. In dit geval gaan we eerst onderzoeken wat zich precies heeft voorgedaan.'

Welke afwegingen spelen voor de inspectie een rol bij het aanspannen van een zaak?

Bij de afweging om al dan niet te vervolgen gebruikt de inspectie het zogenoemde IGZ-Handhavingskader. Er zijn drie categorieën waarin het indienen van een tuchtklacht mogelijk is, vertelt Ansink. 'Ten eerste zijn er correcties van het handelen van individuele beroepsbeoefenaars. Ten tweede is er de zogenoemde generale preventie waarbij er voor een gehele beroepsgroep een boodschap is dat bepaalde handwijzen wel of niet toelaatbaar zijn. De derde mogelijkheid omvat de gevallen waarin er nog helemaal geen normen zijn.'

Onder welke noemer een tuchtaak tegen Tulleken kan worden aangespannen, is onduidelijk. 'Ik weet nog steeds niet precies of hij het beroepsgeheim heeft geschonden', stelt Ansink. 'Meerdere juristen zeggen van niet, maar zij hebben hem ook niet gesproken. Daarbij zag ik zojuist dat de heer Thomé aangeeft dat het gesprek toch anders is verlopen dan Tulleken eerder vertelde. De waarheidsvinding lijkt nog een hele klus te worden.' Dat de zaak uitgebreid in de media is behandeld, kan meewegen bij de beslissing van de inspectie, stelt Ansink. 'Dan kan belangrijk zijn dat er helderheid voor de samenleving komt. De inspectie kan daarbij een rol spelen.'

Moet het beroepsgeheim naar aanleiding van deze kwestie worden herzien?

Wat Hendriks betreft vormt de zaak-Tulleken geen reden om aan het beroepsgeheim te sleutelen. 'Voor ieder incident nieuwe wetgeving invoeren, is geen goed idee. Laten we hopen dat dit een eenmalig incident blijkt en dat voldoende duidelijk is geworden dat een goed arts niet zo moet handelen.'

Meer berichten over het beroepsgeheim en de zaak-Tulleken vindt u bij dit artikel op www.medischcontact.nl.